

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt.

Ugy a lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzek a „Közművelődés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

Mars, földünk kisebb kiadása.

Ita Ávéd Jákó.*)

Ha szemeinket a csendes, nyugodt és tiszta nyári estén, a szabad természet ölében, kedvelt társaskörünk közepette a kék égboltozaton ragyogó fénnyel tündöklő csillagtáborra fordítjuk, hányszor röppen el ajkainkról Petőfivel a kérdés:

Hány csepp van az oceanban?

Hány csillag az égen?

S ime, sem az őszinte baráti érzelem tiszta vonzalmával csevegő társaság egyetlen tagja, sem a más napon össze-visszakutatott tudóskönyvek nem tudnak feleletet adni.

A tudósok eleget számlálják s kitartó munkássággal veszik fel az ég térképeit; kijelölik rajtok minden egyes csillag helyét, s mégis időnként csillagra találnak, mely egészen ismeretlen vendég nemcsak, de ki tudná a ködfoltok egyes csillagait számba venni? S aztán ha ma szabad szemmel ezret látsz, holnap távcsőn át százszor annyit s még élesebb távcsövön milliószor annyit fog szemed megkülönböztetni.

Eme számtalan csillagnak nagy befolyása van az emberek életére.

Nem úgy értem én ezt mint a csillagjósok, kik az ember életét egy-egy csillag járásához kötötték s abból az ember jövő eseményeit jóslgatták, melynek még ma is megtalálhatjuk nyomait a közmondásokban: „letűnt csillaga”, „valaki meghal, mert egy csillag futott le az égről”. A csillagjósolás ma már a dőreségek lomtárába való.

Nem így értem én a csillagok befolyását az emberekre, hanem másképen!

A Teremtő az embert öröme és búra alkotá, midőn e bolygóra telepíté; de, hogy az élet változatos eseményei által felidézett öröm vagy bú szertelenné ne váljék, az ember lelkét ama teremtő erővel ruházá fel, melylyel nem létező világokat teremthet magának saját eszméi, ideáljai szerint. Ábrándozásra adott erőt az Alkotó az embernek, melylyel midőn elmereng egy új világban, felejtí bűját és bánatát vagy talán szertelen

örömet is s lelke lecsendesülve lép vissza a való élet küzdterére.

Ezen erő, az ábrándozási képesség az, mit a szabad természet csillagtáborával felkeltvén, ezáltal az emberre jótékonyan hat.

A szabad természet suttagó üde levegőjével, vigan daloló tarka madárkaival, lombos fainak félhomályt terjesztő árnyaival, illatos virágszőnyegével már magában ábrándozásra késztet, s hátha még ama végtelen csillagtáborra vetjük figyelmünket, melynek egyes tagjairól nemcsak azt tudjuk, hogy százszor, ezerszer nagyobbak földünknel, hanem azt is, hogy azok abban az elképzelhetetlen nagy világtérben ide-oda keringenek, egymás útját gyakran átvagdálják s még sem ütődnek soha egymáshoz: hogy közülök sokan egy-egy óriási katlant képeznek, melyekben folytonosan ég a tűz, hogy melegük- és világukkal más már kiégett égi testeket élő és mozgó lények lakhelyévé tegyenek stb. stb.

Van-e tehát valami, mi a képzelmét a jó rend, jótékonyág, barátság, más fajú élőlények eszméire jobban felelőképezhetné s így az ábrándozásra alkalmasabb tért nyitna, mint a csillagos ég?... Valóban nincs!

Igaz ugyan, hogy nem hat mindenkire egyenlő mértékben, mert fogékonyság kell mindenre; de az is bizonyos, hogy nem létezik ember, ki a szabad természetet ne kedvelné, oda ne vágyódnék s ott jól ne érezné magát; ezt pedig egyedül csak az egészség szempontjából kimagyarázni nem lehet.

A fiatal hév tulcsigázott érzelmei egymás szemében csillagokat látnak, melyek feledtetik velök azon bánatokat, melyeket ezen érzelmek miatt a világtól kiállniok kell, feledtetik a napi tulfeszített munkálkodás fáradalmait s feledtetnek mindent... de mindent. És ha ök véletlenül valamely vigan mulató társaság kapcsán a csendes, tiszta nyári est hűs levegőjét szívják, elvész előttük e föld zibongása, felemelkednek a csillagok közé, egyet kiválasztanak a maguk számára, mintha éreznék, hogy mivel e földön minden boldogságnak megvan a maga salakja és vége, nekik egy más világba kellene átköltözniök, hol érzelmeik nemes hevében a földi salaktól ama kiválasztott csillag folttalan fényeként megtisztult boldogságot, mint Petőfi

*) Felolvasott a gyulafehérvári gymnasiumi ifjuság által idei márczius 27-én rendezett hangversenyen.

János vitéze a Tündérorszámban, zavartalanul és végtelenül élvezhetnék.

A családapá, ki éjjeleit is nappalokká változtatja, hogy megtörvén az élet csapásait, szeretteinek napi szükségletét kielégíthesse, egy-két szabad perczet édes övéivel a természet szabad ölében heverí ki. És ha itt napsugár és madárdal nyugovóra szálltak, megtalálja az utánozhatlan kék égen ama kedves csillagok társait, melyeket néhány évvel ezelőtt a földön két szempárban keresett, ma pedig talán 5—6 szempárban, családja szemeiben bír. Lelke úgy elmereng ama fényes pontokon, mintha kikutatni akarná, hogy közülök melyik az, melyen családját boldogabbá s a maga ezen boldogságát zavartalanná és végtelenné tehetné.

Az emberektől érzelmeiben megcsalt, visszautasított, félreismert, szóval bármilyen uton-módon bántott földi lakó visszahuzódóvá, emberkerülővé, sőt gyakran embergyűlölővé lesz. Hol kereshet az ilyen szórakozást, ha nem a szabad természetben? Ott a madár neki érdek nélkül dalol, hangja mindig, míg szól, biztató, édes, enyhítő, vidító leend, nem mint az embereké, kik ma az érzelmek legszentebbjét rezgeték meg szívében s holnap, midőn barátságos érzelmeit mint a citromot kifaesarak, egy rozsul hangzó szóért mint zivatar a fákat, könyörtelenül rombolák össze lelki világát. Ott a lég mindig egyenlő mértékben üdítő lesz neki, nem mint az emberek társasága, kik ma égig magasztalák, hogy holnap a sárba tiporhassák és tönkre tehessek. Lelke visszanyeri rugékonyságát s felemelkedik a nagy mindenségbe, megnépesíti a csillagokat emberekkel nemes szíve és lelke ábrándjai szerint, hol nő és férj, atya és család boldogságát a hütlenség, szeretetlenség, hiúság és pazarlás nem veszélyeztetí; hol a barát barátjához nyílt, olvasható szívevel, tiszta szándékkal és jó indulattal lép, s ha egymással baráti kezet szorítottak, a szívükben keletkezett legszentebb érzelmeket az igazság kimondásáért a halálos ellenség érzelmeivé nem változtatják át; hol az ember embertársát nem csalja és lopja meg, mert több előtte az igazság és egy polgártárs jó véleménye, mint egy halom arany.

Az anyag embere, kit az ideák nem bántanak, hanem minden törekvése a gazdagság és pénz, midőn éhen és szomjan napokat és éjjeleket fordított törekvéseire: kimerülten és talán a ki nem elégitő eredmény miatt elbusultan szintén csak a szabad természet ölébe lép, hiszen az a nyílt természet olyan jó . . . a nyujtott felüditésért mi díjat sem követel tőle, sőt olyan szép aranygombocskákkal csalogatja őt a magasba, milyeneket a földön soha sem mutatott neki senki. Emelkedni fog tehát az ő képzelete is, s keresni fogja, hogy valjon melyik az a csillag, melyen a buzakalászkok hullámai dusabbak, termőbb a talaj, aranytal terheltebbek a hegyek s drágábban kelnek a papirok . . . nevezetesen a törökvasuti sorsjegyek?

Végül, hogy már tovább ne terjeszkedjem, a korhely sem menekül meg a csillagos ég hatásától és ha józanon a vendéglősök összerontott boraira s a földön található élvezetek nemeire gondol, melyek már többé nem tudják izgatni megfásult idegeit: azt keresi a csil-

lagos égen, hogy melyik ama csillag, melyen mámoritöbb a bor, fehérebb és puhább a kenyér, árnyasabb az erdő, zengőbb a madárdal s kábitóbb a lég . . . ha pedig részegen utját az éji időben hazafelé veszi, érzi lába alatt a földet inogni . . . nos! ilyenkor arra gondol, hogy nem volna-e olyan égi test, mely nem inog oly veszettül s a részeg ember lába alatt szilárdan megáll.

Igy alkotja meg magának világait a képzelet, mintha csak érezné, hogy a tudományos csillagászat oly világokról és életalakokról beszél, melyek a mienktől különböznek.

De bármily szép legyen az emberek képzelme, ábrándja által alkotott világ, maradjunk mi békében a mienkkel s ne elégedetlenkedjünk földünkkel, mert ama sok millió csillag közül, melyek a csendes, felhőtlen éjjeleken oly csábitóan mosolyognak le a föld lakóira, általunk egy sem lakhatóbb földünknel. Az önfényű égi testek, azaz a napok, ezek a folytonosan égő katlanok elégetnék testünket; azok pedig, melyek fényüket és melegüket a napoktól nyerik, azaz a földek és holdak, ha lakhatók is, de nem a mi testünknek megfelelő természeti viszonyokat mutatnak fel; pedig a természet törvénye az, hogy bizonyos szervezetek csak bizonyos természeti viszonyok között élhetnek.

Egyetlen és földünk életéből merített tünemény eléggé világosan tanúsítja ezt. A földtan oly napokról beszél a földön, mikor itt idegen teremtmények laktak, minőket ma már nem találunk sehol. Idegen növényalakok dús mennyiségben szolgáltak táplálékul most csak csontvázaikról ismert és bámult óriási állatoknak, melyeknek agyaruk nagyobb volt mint a mostani elefánt lábszára; szörnyű denevérhez hasonló teremtmények suhantak el a ködös félhomályban, mely az ösvilág nappalát jelzé vala: és midőn a rég letűnt idők ezen különös alakjain legeltetjük szemeinket, nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy a természeti viszonyok a mostanitól talaj és éghajlat szerint nem kevésbé eltérők valának.

Sőt a jelenben is földünk olyan két helyén, melyek talaj, éghajlat vagy más tekintetben különböznek, különbözni fognak az élőlények legnagyobb részében is, melyeknek egyikét a másik helyére a lassu vagy gyors kipusztulás veszélye nélkül áttenni nem lehet.

Ha képesek lennénk a jegesmedvéket a sarkvidék jégváraiból a forró égöv alá csalogatni, kevés év multával az egész faj elenyészett szemlélnéltnök.

Még az ember, ki páratlan mértékben képes az éghajlatokhoz alkalmazkodni, sem tud korlátlanul a föld bármely pontján állandó gyarmatokat alapítani. Avagy honnan magyarázhatjuk meg, hogy az eszkimót jégházaiból és jegesmedvéi közül kicsalni nem lehet, s az indiai angol kénytelen gyermekét Angolhonban neveltetni, ha azt akarja, hogy az erőssé és kitartóvá váljék s így Indiában állandó és virágzó telep viruljon.

Földünkre alkalmazhatjuk tehát a költőnek szavait, melyeket ez a szűkebb hazára énekelt:

Bölcsöd az s majdan sirod is,
Mely ápol s eltakar.

A nagyvilágon e kívül
Nincsen számodra hely;
Áldjon vagy verjen sors keze.
Itt élned s halnod kell.

* * *

Az elmondottakból azonban csak azon következtetést vonhatjuk, hogy: „nem minden hely alkalmas egy és ugyanazon szervezet és életalak föntartására“, s tehát az égi testek, azok a nyugodtan fénylő napok és földek a nagy mindenségben, ha más természeti tulajdonságokat mutatnak mint saját földünk, csak a földi életalakok fentartására nem alkalmasok, de korántsem következik az, hogy azokon más tulajdonságu szervezetek ne fejlődhetnének. Hiszen ha igaz is az, hogy földünk átalakulásaival a rajta élő szervezetek alakot cseréltek, de az bizonyos, hogy a mennyire emberi számítás földünk éveire következtethet, nem akad oly korszakra, melyben a földszínen az élet tökéletesen hiányzott volna. És bár éjszak husos levelű zuzmói, fenyőcserjéi és jegesmedvéi az egyenlítői tájékok forró éghajlatának alojától, pálmái- és czedrusaitól, elefántjaitól és tevéitől különböznek is úgy, hogy azok fordított éghajlat alatt tönkre mennének, de az is igaz, hogy nincs a föld éjszaki sarkától a déli sarkig a föld felületén egyetlen vidékecske, mondhatnók, talpalatnyi föld, habár azok viszonyaikra nézve végtelesen különböznek, hol szárazon és vizen egyaránt életre ne találnánk.

Elmondhatjuk tehát, hogy ha azok a kedvesen fénylő gombocskák az ég kék kabátján, melyeknek különben igen nagy része százszor és ezerszer nagyobb földünkénél, nem is tudnának bennünket, földi embereket boldogabbá tenni, mint saját földünk: de közülök legalább a többi földekről épen nem lehet állítani, miszerint azok életalakoknak lakhelyei nem volnának avagy ilyeneknek lakóhelyül nem szolgálhatnának, sőt inkább ezen életalakok annál hasonlóbbak földünk életalakjaihoz, minél inkább feltaláljuk ama földekben saját földünk természeti tulajdonságait. (Vége köv.)

Az erdélyi főpásztor, papság és hívők
üdvözlő fölirata Haynald Lajos bibornok
ő Eminentiajához.

Eminentissime Domine, S. R. E. Cardinalis et Archiepiscopo, Domine Gratosissime! Exultat Dioecesis Transsylvaniensis gaudiis, infinitasque divinae providentiae laudes et gratiarum actorias preces solvit, dum amantissimum Suum olim Praesulem, nunc Metropolitanam gratiosissimum, per sanctissimum Dominum Nostrum Papam Leonem XIII. in splendidissimum Sacrae Romanae Ecclesiae Cardinalium numerum adlectum venerabunda cernit.

Multi ornatissimi Praesules de utraque republica optime meriti, in antiquissima metropolitanae ecclesiae Colocensis Cathedra sederunt eamque eminentibus suis virtutibus ornarunt: Eminentiae Vestrae soli datum fuit tali archiepiscopalem hanc sedem honore ac splendore augere, quo antea non gaudebat, cuius radii non solum

metropolitanam sedem, sed nostram quoque suffraganeam Dioecesim mirum in modum illustant.

Propriis Eminentiae Vestrae virtutibus partum cardinalitium honorem et dignitatem multi gaudentes salutatum venient: maximum laetitiae ac depromendi grati animi argumentum haec Transsylvaniensis Dioecesis sibi vindicat, quae per duodecim annorum decursum felicissimo Eminentiae Vestrae gubernio gloriabatur, et alta gratissimave mente repositum tenet, quam splendido praesuleis virtutibus hanc sedem episcopalem illustraverit, quantos quamque arduos labores in regenda hac Dioecesi fortiter sustinuerit, quantis beneficiis pauperiem eiusdem sublevaverit, qualiter omnibus omnia fieri studuerit, ut omnes Christo lucrifaciat.

His motus Episcopus cum Clero et universo grege fidelium Transsylvaniensi, immortales Sanctissimo Domino Nostro Leoni XIII. ob partum Nobis hoc gaudium gratias agens, Eminentiae Vestrae de adepto cardinalitio honore et dignitate toto corde gratulatur, gratulationi manipulum e pietatis, reverentiae, adhaesionis et gratissimi animi floribus conflatum addit, atque omnipotentem Deum exorare nunquam desinet, ut Eminentiam Vestram, gloriam et dulce decus nostrum, ad ultimum usque vitae humanae terminum, salvam et incolumem servare ac coelesti benedictione replere dignetur.

Caeterum altis metropolitanis gratiis, una cum clero et populo fidelium, commendatus, in devoto s. purpureae osculo, profundissimo cum venerationis cultu sum

Eminentiae Vestrae

humillimus servus.

Renan veresége a francia akadémiaiban.

April 3-án volt a nevezetes nap, melyen Krisztus istenségének tagadója mint ujonnan választott tag a szokásos formák szerint fogadtatott a francia akadémiában. Az ülés rendkívül látogatott volt, a kupolával födött templomszerű terem zsufolásig megtelt, egy szóval Renan beigtatása nagy esemény volt Párisban, a lapok napokkal előbb róla hozott közleményeikkel mindent elkövettek, hogy felhívják a figyelmet. Az ülés lefolyása váratlan, meglepő volt; nem Renan ünnepeztett, hanem Krisztus; nem Renan, hanem a hit győzedelmeskedett. És valóban nagy esemény volt az ülés, mert abban ismét oly fényesen világított az a szellem és az a vallásosság, a mit csakis Franciaországban, egyedül Franciaországban találhatunk; áldott, különösen kegyelt népe ez Istennek, megérdemli, hogy országa az egyház legidősb leányának neveztesse; valóban igaz, hogy Isten e népét nagy dolgok véghezvitelére szemelte ki. Renan senki sem czáfolta meg fényesebben és ünnepélyesebben, mint az, kinek földadata volt őt fogadni és dicsérni, s a gyűlés viharos tapssal apróbálta a czáfolatot. Az isteni gondviselés úgy intézkedett, hogy e beigtatás Krisztus győzelme legyen és Renan úgy jelenjék meg, mint bűnös. Méziéres fogadta őt, s válaszában a francziák kiváltságát képező utolérhetetlen szellemmel sajtotta Krisztus istenségének és a vallásnak ellenségét. A hirhedt könyvre térvén át,

igy szólt Méziéres: „Ön könyve első lapjain kijelenti, hogy Jézus Krisztus megjelenését, életét, tanításait és halálát az emberi események mérvére szándékozik lezállítani. Ön nem fogadja el a csodát s visszautasítja a természet fölöttit. De mindezt guny nélkül, Voltaire-től elütő szellemben teszi és miután tagadta a kereszténység alapítójának istenségét, ezt valódi vallásos érzelemmel visszaadta neki. Ön elismeri, hogy Isten néhány hónapig, talán egy évig is a földön lakott. Én nem akarom ezen látszólagos ellenmondást arra használni, hogy ön felett győzedelmeskedjem, csupán azt a tényt vonom ki belőle, hogy a tiszta ész nem elégti ki az ön érzelmeit, s hogy az ön lelkének nagyobb szükségletei vannak, mint értelmiségének. A múlt század bohóc hitetlensége nem ismeri a költészet gyöngéd érzelmeit, melyek által ön eljut gyermekkora vallásosságához, és eljut ugyanazon tényben, melylyel azt elhagyja. Ez képezi az ön eredetiségét; a dogmatikai kereszténység elveszti önt, de megtartja az eszményi kereszténység. Ön mindig tisztelettel és szeretettel beszél az evangélium isteni moráljáról.“ Méziéres ezen finom és szellemes bókklá ünnepélyesen czáfolta meg Renánt és közvetve bizonyoságot tett Jézus istenségéről, a kit kénytelen még az is szeretni, a ki őt megtagadja. Méziéres tovább folytatva beszédét, e szavakat intézte Renanhoz: „Önök igaza van, midőn azt állítja, hogy a kereszténység alkotta meg a lélek szabadságának elméletét; a kereszténység nyújt a léleknek biztos menedéket az erőszak, az igazságtalanság és az élet bajai ellen. A vértanuk szabadoknak érezték magukat a börtönben, a vesztőhelyen, a bakó durva kezei és a vadak marcangoló fogai közt; lelkök megszabadulván a földi bilincsektől, a remény szárnyain Isten országába repültek. Még ma is a remény enyhíti a szenvedést, a könyörgés biztosítja a boldogságot. Azokat, kik szenvednek és sírnak, kiket a nyomor gyötör, mi vigasztalja az életben? Egy jobb jövőbe, az Isten irgalmasságába helyezett remény. A szerencsétleneknek szükségletök a hit; ah! ne foszszuk meg vakmerő kezekkel a szegényeket e kincstől, a szenvedőket ezen egyetlen vigasztól. Mi tisztelettel tartozunk viseltetni hitők iránt, a mint kötelességünk tisztelni a fájdalomkat, a szegénységet.“ A hallgatóság, mely talán tudományos értekezést várt, e tiszta morál hallatára viharos tetszésben tört ki; a francia akadémia templommá vált, melyben Krisztus istensége dicsőített! „M. Á.“

TÁRCZA.

Egy könyv olvasása közben.

Reszketett kezem, midőn először
Olvasásra fölnyitottalak;
Gondolám: merithetek belőled
Óriási tudományokat.

Már hiredből régen ismerélek,
Sok így ítél: csak álbölcslet,

A melynek kitüzött czélja lenne
Összetörni a kedélyeket.

Más azt mondta: a valódi bölcsek
Tudománya van megírva benn';
S célja az, hogy győzelmet arasson
A sötétes, zárt kedélyeken.

Harmadik azt mondta: kárhozatra
Vettetem az olvasás miatt,
Mert a könyvnek minden lapja élén
Látok istentagadásokat.

... Már harmadszor forgatom keresztül,
És mind jobban fogja lelkemet;
Nem törődöm másoknak sugalmán,
Hogy belőle kárhozat lehet.

Mennyi főség... mennyi szent igazság,
A természet tiszta tüköre;
Elmereng a mindenség homályán,
Melynek nincsen kijelölt köre.

„Nincs a dicső természet fölött, nincs
Semmiféle mozgó erő,
Mert külön nem, — hanem összeforrtan
Az anyaggal együtt — működő.“

Nincs tehát a természet fölött egy
A világot mozgó erő?

... Hát azért halt vértanu halállal
Sok rajongó istenhirdető?!

„Halhatatlan az anyag; egy csillag
Vagy egy porszem el nem veszhet itt;
Nincs erő, a mely megsemmisítse
A csillagok annyi ezreit.“

Ennyi főség, ennyi szent igazság
Győzedelmet ül lelkem felett;
E tudomány fényes sugarával
Átragyogja egész lényemet.

Nem!... ne süss rám fényes sugaraddal!
E tudomány kárhozatra dob;
Fölveri a keblet szenderéből,
Mely nyugodtan, csendesen dobog.

El kezemből!... eldobom miként ha
Mérgező kigyó lenne; el tovább!
Mért vered föl nyugalmas szivemben
A reménység és hit otthonát?

El te sziszegő kigyó kezemből,
Oh ne öltsd rám mérgező nyelvedet!
... Mi marad még ifju szivemben,
Ha kitéped onnan a hitet?

— — — S mintha mostan tulvilági hangok
Reszketnének a felhőkön át,
Égi fényben látom a magasban
A repülő angyalok karát.

Rényey Károly.

Kisebb közlemények.

— Berczk, 1879 april 30. (Ezüstmenyekzői ünnepély. Első szentmise-áldozat bemutatója.) April 24-ikét, mint a Felső király és királyasszonyunknak s a legnemesebb uralkodópár ezüstmenyekzójének ünnepét mi a monarchia legtávolabb részén lakók is oly fény- és pompával ültük meg, a milyent csak kifejtteni képesek valánk; oly benső áhitat- és buzgósággal küldtük forró imáinkat értők a királyok Királyának trónjához, a milyent az alattvalók jólléte- és boldogságáért hevesen dobogó legjobb indulatu szív méltán érdemel. Templomaink harangjainak ünnepélyes zugása, egyesülve a mozsárágyuk menydörgésszerű morajával, a város kivilágított épületei, a tanácsházat ékesítő s a magyar koronartományok czimerével ellátott transparent a királyi párt és a hazát éltető felirattal kétségtelen jelei annak, hogy e város lakói is a dynastikus hűségben a monarchia más lakói által felülmülni nem engedik magukat. A 24-iki délelőtti ünnepélyes hála-istenítészeleten megjelent hivatalos személyzet s a nagy közönség eltitkolhatlan buzgalmának egyetlen czélja az volt, hogy az áldott jólelkű királyi pár főnséges családjával zavartalan boldogságban s alattvalóinak jóllétében örvendve igen sokáig éljen.

De ezután nemsokára ismét egy más menyekzőszerű igen kedves ünnepélynek valánk Isten kegyelméből nemcsak tanui, hanem részesei is. Tegnap, vagyis april 29-én volt azon szép emlékü tavaszi nap, a melyen az „incarnatae sapientiae“ intézet egyik jelesen képzett növendéke, egyházmegyénk szép reményű új papja tő Gazda Dénes első zsenge áldozatát az osdolai e célra szépen felvirágozott templomban az egkek Urának bemutatója. Ily ünnepélyek nem mondhatók ugyan, hogy ritkák, hanem azért elég fontosak; a nép vallásos buzgalmának fejlesztésére elég befolyással bírván, megérdemlik, hogy az ember azok emlékének egy pár sort szentelni ne sajnáljon. Nem volt ugyan ekkor sem vasárnap, sem a hivatásokat a szolgálai munka elhagyására kötelező ünnep, hanem azért az ünnepély semmit sem veszített fényéből; nem, mert a kerületi papság majdnem egészen megjelent; Osdola és a szomszéd falukból pedig a hívők oly mértékben özönlöttek össze, hogy a zsufolásig megtelt templom a világért sem volt elégséges befogadásukra.

Körülbelül 11 óra lehetett, midőn a kerületi papság tavasz illatos virágaival díszített lehető legünnepélyesebb egyházi ornatusban, fehérbe öltözködött hajadonok által kísért Sion új papját a papi laktól az egyházba vezető zöld fák által szépen feldíszített utcán keresztül a bünbánó Mária Magdolna oltárának zsámolyához vezette, hol a nép nyelvén kezdett s lelkesen énekel Szentlélek Isten segítségül hívása után ngos és ftdő Bálint Károly kanonok, főesperes-plebános és ftdő Kovács Elek alesperes urak vezetése s díszes segédlet mellett megkezdette a legszentebb áldozatot, kellemesen hangoztatva azon örökszépségű dalt a „Gloriát“, melyet Betlehem felett az első karácsoni éj csendjében először az angyalok szellemajkai zengedeztek Istennek, békességet hirdetvén egyszersmind a jóakaratu embe-

reknek. A hatás, a lelkesültség és a szent öröm, mely e pillanatban a közönség kebleit hevítette s arcaikról elragadólag sugárzott szét, leírhatlan vala, mi evangélium után fokozott nt. László József csernátóni lelkész megjelenése a szószéken, s tetőpontra emelt jól választott, ügyesen kidolgozott, s hatásosan előadott jeles beszéde. Mi, kik megszoktuk mindenkor, de különösen ily alkalmakkor tőle szép beszédeket hallani, nem kis várákozással lestük szavait s meg kell vallanunk, ezuttal sem csalódtunk benne. Igen, mert mindjárt beszédjének kezdetén, melyben az alaptétel szerint azt fejtegette, hogy valjon az új áldozárnak hivatala teljesítésében örvendeni lesz-e több oka vagy pedig szomorkodni: a körülmények ügyes felhasználása által annyira megragadta hallgatóit, hogy nem igen volt, kinek szemében könyeket csillogni ne láttunk, s kinek kebléből mindjárt-mindjárt önkénytelenül feltörő sohajt ne hallottunk volna.

Nem lehet szándékom e beszédnek — milyen egy szónoki tekintély észrevétele szerint mostanában nem sok mondatott el — bővebb ismertetésébe bocsátkozni, mert szeretem remélni, hogy minél hamarább kinyomatva láthatjuk és olvashatjuk. Ezuttal azonban nem tehetem, hogy többek azon ohajának ne adjak kifejezést: vajha a „Közmuvelődés“, mint az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat szakközlönye oly helyzetbe jöhetne, hogy vagy nagyított alakban vagy legalább havonkinti melléklettel megjelenve, jeles szónokaink ily és más alkalmakkor mondott és sikerült beszédeit közölhetné s a kölcsönös közmuvelődést e téren is elősegíthetné.

A legszebb rend és buzgón elvégzett szentmise-áldozat után igen megindító volt ama jelenet, midőn az új áldozár ftdő Gazda Pálra a 73 éves hófehér nagybátya- és nevelőatyára papi áldását adta és megcsókolta. — Az egész istenítészelet magasztosságát s az egész ünnepély fényét emelte és megkoronázta egy gyönyörű tiszta új keresztlobogónak a főesperes ur által történt megáldása; leginkább azon beszédnél fogva, melyet őnga szt István első magyar király — midőn országunkat Mária Magdolna ajálja — és Urunk lábait könyeivel öntöző bünbánó Mária Magdolna képekre mutatva a hallgatósághoz rögtönzött, majd a töredelem hasznát fejtegetve, majd Isten irgalma, majd Mária, mint a bünösök menedéke iránti tiszteletre buzdítva őket. Csak egy van, mit e valóban gyönyörű beszédnél őszintén sajnálnunk kell, az tudniillik, hogy nem lehetünk azon helyzetben, hogy stenographice lejegyezgetve, e lap terén is — mint a rögtönzés remekét — közölhessük.

E lélekemelő, Osdolára sokáig igen kedves emlékü ünnepélyes actus után a plébániai lakba visszatérve, többen mint ötvenen vettük körül a vendégszerető házigazda gazdag terítékű asztalát. Az ünnep méltóságát méltán megillető öröm, s a kölcsönös szeretet meleg érzelmei között elköltött díszes ebéd alatt az első és második pohárköszöntés ngos Bálint Károly kanonok és ftdő Bálint László urak részéről természetesen a legjobb atyát, kegyelmes főpásztorunkat és a jó fiut, Gazda Dénes ujmisést illette. A szünni nem akaró „éljen“ után mindjárt az új áldozár emelt poharat s kö-

szönte meg a kanonok-főesperes ur leereszkedő jóságát; míg mások egészséges humortól szikrázó toasztjai nem kis mértékben folytak be a vendégkoszoru vidám hangulatának emelésére. Szóval az egész ünnepély oly példányszerűen folyt le, hogy méltán elmondhatjuk vagyis ráalkalmazhatjuk a zsoltáros eme szavait: „Haec est dies, quam fecit Dominus, exultemus et laetemur in ea“ azon forró ohaj kíséretében: vajha az ily ünnepélyek minél gyakoribbak lennének, mert ezáltal nemcsak Sion őrei, hanem a haza művelt munkás polgárai is szaporodnának.

Benetúrvári.

Irodalom.

— A „Tájékozó“ kath. egyházi folyóirat april 15-én megjelent IV. számának tartalma: A nemzetiségi kérdés tárgyalása és megoldása természetes és evangeliomi alapon, ifj. Szalay Páltól. A modern időszaki sajtó főbb bűnei, Kazaly Imrétől. P. Secchi Angelo, Rosty Kálmántól. Irodalmi szemle. Egyházpolitikai áttekintés: Roma. Az olasz monarchia helyzete; a katolikusok reményei. Magyarország. Ő Felsőgeik ezüstmenyekzője; visszatekintés az országgyűlés tárgyalásaira. Ausztria. A „jogpárti“ katolikus conservatív mozgalom. Franciaország. A Ferry törvényjavaslatai elleni actio. Németország. A culturharc átmeneti stadiuma. Svájc. Az egyházi viszonyok javulása. Törökország. A chaldeus és örmény schisma megszűnése. Amerika. A katolicismus terjedése; az új montevidói püspök. Könyvészet a borítékon.

— Megjelent és beküldetett: „Magyarország tanítóinak névtára.“ I. füzet. Ezen vállalat czélja, hogy Magyarország összes tanítóiról egy rendszeres névtárt nyujtson a közönségnek, mi annál is inkább méltánylandó törekvés, minthogy sok nehézséggel és költséggel jár. A jelen füzet Aradmegye népoktatási intézeteinek névtárát képezi következő főbb pontok szerint: 1. Nyilvános iskolák. 2. Magán-iskolák. 3. Statisztikai kimutatás. 4. Tanárok és tanítók névsora. 5. Tanítói egyesületek. 6. Pótlék-lapok. Az „aradmegyei tanítóegylet“ megbízásából szerkeszti Szöllös y Károly. Megrendelhető f. évi május végeig 55 kr-ért az „Általános Tanügyi Közlöny“ szerkesztőségénél Aradon. Bolti ára 70 kr.

— A Tokody Ödön szerkesztése mellett Temesvárt megjelent „Havi Közlöny“ aprilisi füzetének tartalma: A szentmisén kívül történő áldoztatás szertartásairól. A haldoklók áldásáról. Gyakorlati alkalmazások. Tartoznak-e a lelkészek az általuk birtokolt parochialis telkek után a cataster és Boszniába rendelt fuvarok költségeit viselni. A lekipásztország köréből. Decreta varia SS. Congregationum. Ministeri rendelet. Irodalom. Egyveleg. Személyzeti hírek. Tárca: A breviarium hymnusai. XIII. Leo pápa két költeménye. A nagy hitviszályok kora.

— „Isten Igéje“ szent beszédekben. 5-ik füzet. Tartalom: Husvét után IV. V. vasárnapra. Áldozócsütörtökre. Husvét után VI. vasárnapra. Pünköszt vasárnapra. Pünköszt-hétfőre.

— Megjelent a „Katholikus Hítség“ IX. és X. füzete. A IX. füzet következő szent beszédek tartalmazzá: Pünköszt-vasárnapjára: Miként ünnepeljük meg a pünkösztöt. Pünköszt-hétfőre: A Szentlélek a mi bíránk. Pünköszt után I. vasárnapra: A Szentháromságról. Pünköszt után II. vasárnapra: A szent áldozás utáni hálaadásról. Pünköszt után III. vasárnapra: Jézus szent szívének tisztelete. Pünköszt után IV. vasárnapra: A földi életet kellően használjuk fel. Szent Péter és Pál apostolok napjára: Minden keresztény lehet apostol. P. u. V. vasárnapra: A kiengesztelésről. P. u. VI. vasárnapra: A csodák. — A X. füzet tartalma: P. u. VII. vasárnapra: Minő jó cselekedeteket kíván Isten mi tőlünk. VIII. vasárnapra: A hiúság és világi gyönyörök szeretete. IX. vasárnapra: Jézus szent sebei üdvünknek eszközei. X. vasárnapra: Képmutatás a világ vallása. Nagyboldogasszony napjára: Mária magasztos méltósága. XI. vasárnapra: A kereszttség.

— Beküldetett: „Hitelemző Beszéd.“ Zollner Ev. János után és engedélyével szabadon átdolgozta Jagicza Lajos ravazdi szent-benedek-rendi lelkész. Hiteles kiadás. I. évfolyam. 4. füzet. A füzet ezen része 241 laptól 288-ig terjed s tartalmaz beszédek pünköszt utáni II—VIII. vasárnapokra. Kiadja Buzárovits Gusztáv Esztergomban.

— „Gyakorlati hitelemzések“ a rom. kath. népiskolák I. osztályában. Használatban levő katekizmusaink és a nagymélt. püspöki kar által 1876-ik évben kiadott népiskolai tanterv nyomán kezdő hitelemzők, növendékpapok, tanítók, nevelők, szülők és képezdei növendékek számára írta és kiadta Keletéri. Baján. 1879. Szerző sajátja.

A közép 8-adrétű alakban 296 lapra terjedő mű az eddigi katekizmusok közt új jelenség, a mennyiben egészen új módszer szerint önálló előadásokra beosztva tárgyalja az első osztály tananyagát. Az elméleti részt mindenütt gyakorlati alkalmazás követi. A kérdező és fejtegető módszert szerző igen szépen egyesítette.

A mű jellemzésére ide iktatjuk az egyházmegyei hivatalnak referáló bírálók következő szavait: „A munka a hittani tananyagból annyit ölel föl, mennyit az első osztály fejletlen képességű növendékei elbírnak s mennyi a netán felsőbb osztályokba nem menőknek elegendő alapul szolgálhat hitéletük folytatására s hitbéli ismereteiknek a templomi keresztény tanítás hallgatása általi gyarapítására.

A fölvetett tananyagot szerző a gyermekek felfogásához leereszkedőleg a közlő és kérdező tanalak ügyes fölhasználása által kimerítőleg tárgyalja, magyarázza s minden oldalról megvilágosítva, érthetővé tenni ügykészik... Röviden szólva azt véljük, hogy e mű mint magyar nyelven első ily módszeres kidolgozása azon hittani tananyag, melyet a püspöki tanterv az első osztály számára kijelölt, főleg a kezdő hitelemzőknek, növendékpapoknak és a hitoktatásban segédkezni tartozó tanítóknak hasznos szolgálatot tehet; de jó hasznát vehetik oly gyakorlottabb hitelemzők is, kik a kisebbekhez leereszkedni kevésbé tudnak. A bevezetés is figyelemre méltó és gyakorlati észrevételeket foglal magában a hitelemzésre vonatkozólag.“

Megrendelhető Baján: Keletérinél az állami képezdében. Bolti ára 1 frt 40 kr. Gyűjtőknek minden 10 példány után tisztelet-példány jár.

— „*Bibliotheca theologica*“ operum cleri rom. cath. R. Hungariae, vagyis „Romai kath. magy. egyházi-irodalmi könyvjegyzék. Szakszerinti sorozata a kath. magyar papság által szerzett munkáknak.“

Ily czímen Szolcsányi Gyula könyvtáros Egerben közrebocsátja azon művek jegyzékét, melyek a magyar kath. papság legújabb irodalmi tevékenységének eredményét képezik. Egyszersmind pedig fölhívja azon papokat, kik művet adnak ki, hogy abból legalább egy példányt — bizományba 4-et is — küldjenek be. Mindenesetre szükségét pótló érdekes jegyzék, mely következő szakokra van osztva: I. Történelem, életrajzok és régészet. II. Egyházi beszédek. III. A rom. kath. theologia egyéb szakmáiból; egyházi zenészet munkák. IV. Jogtudomány, bölcsészet, irodalomtörténet, nevelészet stb. V. Szépirodalom. VI. Kath. hírlapirodalom. VII. Imakönyvek. VIII. Szerartástani munkák latin nyelven. Végül szerzők s fordítók betűszerinti névsora.

— Megjelent s beküldetett „*Korunk négy főhibája*“ című munka. Irta Manning H. E. westminsteri bibernok-érsek, fordította a második angol kiadás nyomán ifj. Molnár János esztergom-sz.-k.-városi segédlelkész. Ára 60 kr. Kapható szerzőnél.

— Az „*Uj Magyar Sion*“ aprilisi füzete a következő tartalommal jelent meg: Megnyitói beszéd. Ceylon gyöngye: Pecci Bernardin Jézustárs. vértanu 1628. szept. 15. Rosty Kálmán S. J. Egy tekintet középkori vallásos költészetünkre. Békesy Emiltől. Mi károkat okoz a mai iskola a társadalomban? Várnaitól. Ave Mária. (Románcz.) Pájer Antaltól. Orosz egyház és orosz erkölcsök. Vadász Györgytől. Irodalom és művészet: Stanislaí Eduardi Eretté: Opera Doctoris Angelici divi Thomae Aquinatis. Josef Jungmann: Theorie der geistlichen Beredsamkeit. Keletéri: Gyakorlati hitelemzések a rom. kath. népiskolák I. osztályában. Franz P. Petz: Philosophie der Religion. Anna-Mária Gräfin Coudenhove: Schwester Charitas, geborene Gräfin Coudenhove. Vegyesek.

— Dr. Kerschbaumer Antal „*Paterfamilias*“, fordította a szt Istvánról czimzett esztergomi ősrégi papnövelde magyar egyházi-irodalmi iskolája. Második s javított kiadás. A jelen mű íróját úgy hiszszük fölöslegesen bemutatni a lelkészkedő papságnak, számtalanszor emelte már ki a magyar kritika e lángbuzgalmu pastoralis tanárt, országszerte ismerik műveit; s mint minden műve, úgy a „*Paterfamilias*“ is a lelkipásztorkodás terén kitűnő kalauza a lelkésznek. Mind a magánkörben, mind a tanítói, mind áldozári, mind pásztori teendők közepette a leggyakorlatibb utmutatással szolgál a papnak. Szóval, a mit a lelkipásztorkodástan elméletben tanít, arra a „*Paterfamilias*“ bennünket példával oktat. A hibáknak nem kegyelmez, hanem a mint szükséges, majd szelid mérséklettel, majd csipős gunynyal támadja meg. A száraz elméletet kerülve, a gyakorlati példák mezejére lép, a hol az olvasót kellemesen köti le, édesen oktatja s gyakran jóízű mosolyt csal ajkaira.

Írálya könnyed, a melyben a férfui higgadság a derült humorral váltakozik. Azon szíves fogadtatás, melyben a jelen mű első kiadása részesült, arra indított, hogy annak tulajdonjogát a fordítótól megszerezvén, a második kiadást sajtó alá bocsássam, mely f. é. május végén fog napvilágot látni. A 25 ivnyi sűrűn nyomott 8-adrétű munkának előfizetési ára (a munka megjelenéséig) 1 frt 50 kr. Növendékpapoknak 1 frt 20 kr. Bolti ára 2 frt leend. A gyűjtőknek minden 10 példány után tisztelet-példánnyal szolgálók. Esztergom, 1879 april havában. Buzárovits Gusztáv, könyvtáros és nyomdatulajdonos, mint kiadó.

— Felhívás előfizetésre. „*Az agyvelő és a szellem.*“ Irta dr. Piderit Tivadar, fordította Horváth József aradi tanító. Szeged elpusztult. Ennek következtében a szegedi tanítók legtöbbje — talán mind — koldusbotra jutott. Igaz, hogy a nemzet a maga méltóságához képest gondoskodik szerencsétleneiről. De tanítótársaink, éppen úgy mint más szegedi lakosok, elvesztvén butoraikat, ruháikat s különféle becses tárgyaikon kívül könyveiket is, ezen veszteséget sokan legerzékenyebben fájlalják, mit oly hamar nem is lehet kipótolni. Az ország minden néposztálya felkarolja a maga osztályához tartozó szerencsétleneit. Karoljuk fel tehát mi is a mi testvéreinket. Ez okból elhatároztam magam, hogy dr. Piderit T. általam magyarra fordított „*Az agyvelő és a szellem*“ című művét kiadom és az egész bevételt — leszámítva a csekély költséget — az „*Aradvidéki tanítóegyletnek*“ teljes számadás mellett átszolgálom. A mű, ha kellő számu előfizető jelentkezik, f. é. május végére szétküldetik. Az előfizetéseket — 60 kr — kérem Gyulai István nyomdatulajdonosra (Arad) czimezni. A nemes ügy érdekében kérem e lapok t. olvasóit, sziveskedjenek körükben e munkára gyűjtéseket eszközölni, miért is minden 10-ik példány ráadásul adatik. Kelt Aradon, 1879 april havában.

A napi események köréből.

— **Templomi ünnepély.** Május 7-én főpásztorunk ő Nagyméltósága püspökké szenteltetésének 15-ik évfordulóján templomi ünnepély tartatott, melyben a káptalan, központi papság, tanári karok, a kir. törvénytörvényészek, a tanintézetek ifjuságai s számos hívők vettek részt. A vidékről Gergely Ignác tisztt. kanonok s tordai plebános, és Incze János m.-szengyei plebános jelent meg a főpásztor ezen ünnepélyére. Mise alatt, melyet Lönhárt Ferencz cz. püspök és nagyprépost ur diszsegédlettel tartott, a papnövendékek énekeltek. Mise után a nagyprépost ur ő méltósága vezetése mellett siettünk a főpásztor magas színe elé, hogy kifejezzük ezen alkalomból is szerencsekívánatunkat. A vezető nagyprépost ur élénken ecsetelte, hogy ezen év igen gazdag kedves eseményekben, s ezen kedves események egyike levén a mai napon ünnepelt évforduló is, a ragaszkodás és szeretet sugallata folytán megjelentünk, hogy miért az Ur oltáránál esdeklénk, azt itt is ismételjük, miszerint az ég Ura kegyelmes főpásztorunkat hívei boldogítására ép erőben és jóllétben sokáig éltesse.

A főpásztor igen kedvesen fogadta az üdvözlőlevelet. Megragadva különösen azon gondolatot, hogy ez év kedves eseményekben gazdag, meleg érzéssel említé föl azon kedves eseményt, hogy Haynald Lajos ő Nagyméltósága, jelenleg kalocsai érsek s ezen egyházmegye kormányzásában nagynevű elődje részére a bibornoki kitüntetés megérkezett. Ezen esemény felett a megye bizonyára örömét fogja kifejezni. Fölkéri tehát a nagyprépost urat javaslat tételére az iránt, hogy mi módon fejezhetné ki legszebben ezen egyházmegye örömet és üdvözlőlevelét egykori főpásztora iránt ezen kitüntetés alkalmával. Ő Nagyméltóságának ezen intézkedése kedves benyomást tett a jelenlevőkre, kik ismételt éljenzésben törtek ki, midőn ő excja belső termeibe távozott.

— **Kalocsa szép ünnepélei.** Dr. Haynald Lajos kalocsai érsek ő Eminentiája a „Sanctae Mariae Angelorum Cardinalis“ bibornoki czimet nyerte. Pápa ő Szentsége követe május 16-án érkezett Kalocsára, hogy a bibornoki jelvényeket átadja. Kalocsa ünnepi dísz fényében uszik. A bíboros főpap május 13-án este, midőn székhelyére érkezett, legnagyobb ünnepélyességgel fogadtattott. Az ország minden részéből üdvözlések özönlenek. Az erdélyi egyházmegye nevében Lőnhárt Ferencz cz. püspök és Barts Ferencz cz. prépost-kanonok mentek Kalocsára, hogy a fölíratot átnyujtsák s az új bibornok ő Eminentiáját üdvözöljék.

— **Választmányi gyűlés.** Az „erdélyi rom. kath. irodalmi társulat“ választmánya ápril 20-án gyűlést tartott, melynek tárgyalásai következő sorban folytak le:

1. Mult gyűlés jegyzőkönyve fölolvastatván, hitelesítettett.
2. Alelnök Biró Béla jelenti, hogy Antal József hosszuaoszi plebános és Tapody Tamás szent-ferencz-rendi áldozói és nagybányai gymn. tanár a társulat rendes tagjail jelenkeztek. A gyűlés örömmel fogadta jelenkezőket s saját kívánatuk szerint előbbit az első, utóbbit a második osztályba sorozta.
3. Alelnök bemutatja az egri irodalmi társulat örömlelkedéssel fogadott követező átiratát:
„Nagyságos és fötisztelendő Andrásy István kanonok urnak, az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat elnökének. Nagyságos és fötisztelendő kanonok s elnök ur! Az egri egyházmegyei irodalmi egylet mai nap tartott választmányi üléseben benső és élénk örömmel értesült arról, hogy az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat, szerény törekvéseinkhez hasonló célból, közelebb végleg megalakult, és Nagyságod bölcs vezetése mellett, az egyház és haza javára üdvös működését már tényleg megkezdette.

Az irodalmi működés fontosságának ezen egyértelmű felismerése, céljaink és törekvéseink ezen közössége fokozza buzgóságunkat és újabb forrását képezi azon testvéri szeretet- és tisztelnetnek, melylyel az erdélyi egyházmegye fötisztelendő papsága iránt, már a közös egyházi hivatásnál fogva, természetsszerűen visel-tetünk.

Minél jobban átérezzük fontosságát és korszükségét az irodalmi téren való működésnek, annál őszintébb és nagyobb örömmel üdvözöljük az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat megalakulását. Az Ur, kitől minden jó adomány származik, áraszsza áldását az ő nagyobb dicsőségének előmozdítására megkezdett üdvös

működésre, és bő gyümölcsössel jutalmazza a társulat tagjainak nemes és önfeláldozó fáradozásait! Ezen őszinte örömnök és testvéri üdvözlötünk némi zálogául tisztelnettel idemelléljük a Nagyságod elnöksége által megalakult társulat részére alapszabályainkat és eddig megjelent csekély kiadványainkat, bizalommal kérvén Nagyságodat, hogy azokat átvenni s örömdüvözlötünket a tisztelt társulat előtt tolmácsolni kegyeskedjék.

Kelt az egri egyházmegyei irodalmi egylet választmányának 1879 febr. 20-án tartott üléseéből. Nagyságod alázatos szolgálai: Zsendovics József, prépost-kanonok, mint az egri egyházm. irod. egylet elnöke. Szmdia Viktor, az egri egyházm. irod. egylet titkára.“

A gyűlés tagjainak igen kellemesen esett s bátorításul szolgálta a már megedzett irodalmi testvérege-sület ezen átirata s azon készség, melynél fogva kiadványait társulatunknak megküldi. Ezen kellemes benyomás alatt elhatározta a választmány, hogy az átiratra válaszol s ez idősszerint a társulati közlönyt, alkalmsszerűen pedig kiadványait is az egri irodalmi társulatnak csereviszony alapján megküldi s meg fog ragadni minden alkalmat arra, hogy az érdekegység szent lőrczolata folytán étezőbb vagy különben is fölmerülő kőrkérdéseket illetőleg az egri irodalmi társulattal érintkezésbe lépjen s tanácsát, esetleg közreműködését bizalomteljesen kikérje. A válaszirat készítésével és elküldésével társulati elnök ő nga és a titkár bizatott meg.

4. Straubert Ödön választmányi tag indítványára határozatba ment, hogy a lyceumi és gymn. könyvtárnak a társulati közlöny és kiadványok egy példányát megküldi a társulat, mely értelemben a kiadóhivatal utasítottat is.

5. A választmányi és szakosztályi gyűlések ideje és helyisége kerülven szónyegre, többek hozzásszólása után abban történt megállapodás, hogy az első szakosztály minden hó első hetében, a második a hó második, a harmadik a hó harmadik hetében tartsa szükséghez képest üléseit, a negyedik hetében pedig a választmányi tart gyűlést. Az összejövetel és könyvtár helyiségeül a püspöki lyceum egyik földsszinti terme jelöltetett ki.

6. Alelnök kapcsolatban az előbbi ponttal s tekintve azon körülményt, hogy ismertetés végett vagy csereviszony alapján küldött művek, folyóiratok s idővel magának a társulatnak kiadványai is rendszeres könyvtári kezelés alá kell hogy jőjjenek, Balogh Ignác elfogadott indítványának megfelelőleg könyvtárnok válaszlására hívja föl a választmány figyelmét. Mire könyvtárnoknak fölkiáltással Balogh Ignác lyc. tanár megválasztott.

7. Olvastatott Fülöp Alajos kiskapusi plebános levele, mely mellett a mult választmányi gyűlés határozata értelmében beküldi hitregetani művét oly célból, hogy a társulat annak kiadását eszközölje. A mű bírálat s véleményes jelentés tétele végett kiadatott az I. szakosztálynak Molnár János szakosztályi elnök kezéhez. Ugyancsak ezen szakosztálynak áttanulmányozás és ismertetés végett kiadatott Sullai Istvánnak „Szabadelvűség, szabadság és vallás, vagy mi az oka az állam és egyház közötti viszálynak“ czimen, — ugysszintén Bartók Istvánnak „Vallásszabadság, vagy egyház és állam“ czimen megjelent s beküldött műve.

8. Pénztárnok előterjeszti kimutatását, mely szerint eddigi összes bevétel 1499 frt 2 kr; összes kiadás 815 frt 98 kr; vagyoni állás 683 frt 4 kr o. é.

9. Jegyzőkönyv hitelesítésére a gyűlés dr. Tódor József, Balogh Ignác és Straubert Ödön választmányi tagokat kérte föl.

Kiadja: az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. Szerkesztőbizottság. Felelős szerkesztő: BIRÓ BÉLA. Szerkesztőtársak: ÁVÉD JÁKÓ, BALOGH IGNÁC, CSERNI BÉLA, GIDÓFALVY GERGELY.